

Artikel

Perspektif Belia Terhadap Isu Sosioekonomi dan Politik di Kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang

(Youth Perspective on Socioeconomic and Political Issues in the Area of State Legislative Assembly of Peramu Jaya, Pekan, Pahang)

Junaidi Awang Besar

Program Geografi, Pusat Kajian Pembangunan, Sosial dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600, Bangi, Selangor

*Pengarang Koresponden: jab@ukm.edu.my

Abstrak: Hak mengundi kepada golongan belia membuka ruang bagi golongan ini untuk menilai, bersuara dan memilih bagi Pilihan Raya Umum (PRU) yang akan datang. Perkara ini turut mengukuhkan lagi peranan golongan belia dalam menentukan dan membentuk masa depan negara. Justeru, adalah menjadi tujuan penulisan artikel ini untuk menganalisis pandangan belia terhadap isu sosioekonomi dan politik di kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang. Kajian ini menggunakan kaedah pengumpulan data berdasarkan soal selidik, temu bual, pemerhatian lapangan, kajian perpustakaan dan kajian atas talian. Data yang diperoleh kemudiannya dianalisis menggunakan perisian Statistical Package for Social Science (SPSS) versi 25. Hasil kajian mendapati 76 peratus responden bersetuju bahawa isu sosioekonomi dan politik di kawasan responden 'penting' untuk diambil tahu. Seterusnya, 86 peratus responden menyatakan keadaan sosioekonomi dan politik di kawasan DUN Peramu Jaya adalah stabil. Di samping itu, 72 peratus responden sering membincangkan isu seperti pemulihan ekonomi, harga barang, inflasi dan kos sara hidup. Seterusnya, isu politik yang selalu dibincangkan di kawasan kajian oleh golongan belia adalah isu rasuah iaitu sebanyak 66 peratus. Kesimpulannya, kajian ini dapat meningkatkan ilmu pengetahuan, data tambahan dan sebagai rujukan kepada pihak berkaitan mengenai kelompok belia khususnya dalam bidang politik dan pilihan raya di Malaysia. Implikasi kajian ini adalah belia setempat dapat didedahkan dengan isu semasa iaitu isu sosioekonomi dan isu politik yang sebenarnya penting untuk mereka tahu dan fikir bagi menentukan masa depan dan pilihan politik pada pilihan raya akan datang.

Kata kunci: Belia, isu politik, pilihan raya, isu sosioekonomi, pemulihan ekonomi

Abstract: The right to vote for the youth opens space for this group to evaluate, speak and vote for the upcoming General Election (PRU). This also strengthens the role of the youth in determining and shaping the future of the country. Therefore, it is the purpose of writing this article to analyze the views of youth on socioeconomic and political issues in the Peramu Jaya state legislative assembly constituency, Pekan, Pahang. This study uses data collection methods based on questionnaires, interviews, field observations, library research and online research. The data obtained were then analyzed using Statistical Package for Social Science (SPSS) version 25. The results of the study found that 76 percent of respondents agreed that socioeco-

conomic and political issues in the respondent's area were important to be aware of. Next, 86 percent of respondents stated that the socio-economic and political situation in the Peramu Jaya State Assembly area is stable. In addition, 72 percent of respondents often discuss issues such as economic recovery, commodity prices, inflation and cost of living. Next, the political issue that is always discussed in the study area by the youth is the issue of corruption which is 66 percent. In conclusion, this study can increase knowledge, additional data and as a reference to relevant parties on youth groups, especially in the field of politics and elections in Malaysia. The implication of this study is that the local youth can be exposed to current issues which are socio-economic issues and political issues which are actually important for them to know and think about in order to determine the future and political choices in the next election.

Keywords: Youth, political issues, elections, socioeconomic issues, economic recovery

---

Pengenalan

Belia pada masa kini lebih lantang melontarkan pandangan mereka mengenai isu politik dan sosioekonomi dalam media sosial selain mampu melaksanakan solidariti apabila berkeperluan. Hal ini dilihat mampu membawa kepada perubahan positif kerana majoriti rakyat Malaysia akan terlibat dalam bidang politik dan pentadbiran negara. Belia merupakan golongan dalam peringkat umur seseorang itu berubah dari seorang yang bergantung (dependent) kepada seorang yang berfikir dan bertindak kepada seorang yang bebas (independent). Golongan belia juga adalah golongan yang paling aktif menyumbang kepada pembangunan sosioekonomi negara kerana mereka adalah golongan muda yang perlu bekerja untuk menyara atau mengubah nasib keluarga dalam era yang kian mencabar ini. Tanggungjawab mereka juga semakin berat apabila berlaku pindaan umur kelayakan pengundi 18 tahun bagi PRU yang akan datang sehingga menimbulkan buah mulut orang ramai iaitu masing-masing mempunyai pandangan yang tersendiri mengenai isu belia ini. Ada yang beranggapan bahawa golongan belia masih belum bersedia untuk mengundi manakala sebahagiannya lagi beranggapan bahawa ini adalah peluang bagi golongan belia untuk terlibat secara langsung dalam urusan pentadbiran negara kerana pada suatu masa yang akan datang merekalah individu yang akan menggantikan pemimpin negara. Justeru adalah menjadi tujuan penulisan artikel ini untuk menganalisis perspektif belia terhadap isu sosioekonomi dan politik di kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang.

Sorotan Literatur

Menurut Nor Rofizah (1985), pemilihan Ahli Jawatankuasa (AJK) atau Ketua Cawangan UMNO di kawasan Karak, Pahang dipengaruhi oleh hubungan kekeluargaan. Hal ini kerana, pemilihan Ahli Jawatankuasa atau organisasi yang terlibat dalam politik dipengaruhi oleh kepimpinan yang kuat sehingga mewujudkan istilah Kampung Tradisi. Contohnya, beberapa buah kampung yang mempunyai pengaruh UMNO yang kuat ialah Kampung Karak Setia, Kampung Teruh, Kampung Jambu Rias dan Kampung Lengkong. Omar (2004), dalam kajian Orang Asli dalam politik dan pembangunan di Pahang memulakan perbincangan dengan melihat kerangka politik komuniti Orang Asli, partisipasi mereka dalam politik serta persepsi dan pengetahuan komuniti tersebut tentang politik di Pahang. Perbincangan mengenai partisipasi serta persepsi dan pengetahuan komuniti Orang Asli di Pahang berkaitan dengan pembangunan juga diberi penekanan. Selain itu, kajian juga dilakukan dengan menganalisis fungsi kerajaan dalam membantu membangunkan komuniti Orang Asli di Pahang.

Junaidi et al. (2015) dalam kajian Pilihan Raya Kecil (PRK) Parlimen Rompin menjelaskan bahawa bagi senario di Parlimen Rompin, pengundinya lebih mementingkan perkembangan pembangunan kerana majoriti pengundi di Parlimen Rompin adalah penduduk FELDA iaitu FELDA Keratong 1-5. Parlimen Rompin adalah kubu kuat bagi BN/UMNO. BN juga menang di kawasan tersebut pada PRU-13. Menurut Zulkifli (2015), dalam kajian terhadap mahasiswa di Kolej Universiti Islam Sultan Ahmad Shah, Pahang mendapati penglibatan golongan wanita dalam pilihan raya semakin meningkat kerana golongan wanita pada zaman sekarang dipengaruhi oleh faktor tahap pendidikan yang semakin tinggi. Hal ini dapat dilihat dengan peningkatan sebanyak 30 peratus golongan wanita yang terlibat dalam Dewan Rakyat atau Kabinet Malaysia. Seterusnya, menurut Shamsuddin (2016), perkembangan politik Melayu Pahang telah berlaku dari tahun 1955 hingga 1984. Perubahan yang berlaku adalah fasa perubahan kepada kemajuan politik terutamanya kaum Melayu dari sebelum dan selepas Tanah Melayu mencapai kemerdekaan.

Menurut Azman, Mohd. Fuad & Junaidi (2016) dalam kajian tingkah laku politik pengundi FELDA di kawasan Parlimen Kuala Krau, Pahang menyatakan bahawa faktor calon akan mempengaruhi sokongan mereka pada pilihan raya akan datang. Ini jelas menunjukkan bahawa faktor calon yang mempunyai ciri kepemimpinan yang baik seperti berwibawa, mesra rakyat, mudah dihubungi akan menjadi pilihan mereka untuk diundi. Bagi faktor parti pula, keberkesanan sesebuah parti dalam membentangkan manifesto, pengalaman, jasa serta hala tuju parti tersebut menjadi faktor penting bagi menarik perhatian pengundi untuk mengundi atas dasar faktor parti dalam pilihan raya nanti. Kajian trend pengundian Pilihan raya Kecil (PRK) DUN Kerdu (Pahang) oleh Junaidi dan Mohd Fuad (2016) menunjukkan bahawa kemenangan UMNO dalam sesuatu pilihan raya bergantung kepada sokongan oleh etnik Melayu. Hal ini kerana pengaruh kuat UMNO dan Melayu dalam politik negara disebabkan majoriti pengundi Melayu yang menetap di luar bandar hanya bergantung kepada media arus perdana sebagai sumber informasi dengan kemiskinan yang perlu dibantu memberi kelebihan kepada BN/UMNO untuk mendapat sokongan dalam pilihan raya tersebut.

Nor Shafika (2018) dalam kajian situasi politik dalam PRU-14 di kawasan DUN Damak, Jerantut, Pahang menjelaskan bahawa persepsi dan partisipasi responden di kawasan kajian tersebut adalah bervariasi berdasarkan latar belakang demografi dan sosioekonomi mereka. Nurul Izzatie (2019) dalam kajian politik pilihan raya di DUN Pelangai, Bentong, Pahang menjelaskan bahawa pengundi di kawasan tersebut majoritinya menyokong parti politik yang sudah lama dan berjasa dalam pemerintahan iaitu BN. Md. Nadzri (2019) menjelaskan meskipun strategi pertembungan tiga penjuror telah mengekalkan status quo di Pahang, namun pola pengundian yang menolak BN di negeri itu adalah hampir sama di negeri lain di Semenanjung Malaysia. Menurut Suresh Kumar (2019), pengundi dalam PRK Cameron Highlands, Pahang memilih untuk menyokong BN berbanding parti pembangkang iaitu PH. Faktor BN menjadi pilihan pengundi adalah disebabkan faktor kesetiaan pengundi kepada BN dan kerjasama antara PAS-UMNO menghasilkan kesesuaian calon yang bertanding. Oleh sebab itu, pengundi lebih menerima faktor tarikan BN berbanding pihak lawan.

Khalida Najwa (2021) mendapati bahawa 46 peratus responden di kawasan DUN Tras, Raub, Pahang lebih mempercayai sumber maklumat daripada media online/sosial. Responden juga memilih kriteria parti politik yang memperjuangkan isu kemanusiaan iaitu ketelusan, keadilan, hak asasi manusia dan anti rasuah sebagai kriteria utama. Khalida Najwa & Junaidi (2021a) menjelaskan bahawa mengundi di tempat bekerja boleh menjimatkan kos dan masa. Khalida Najwa & Junaidi (2021b) menyatakan bahawa responden lebih mempercayai sumber maklumat daripada media online/sosial iaitu 46 peratus responden. Muhamad Nadzri (2021) menjelaskan bahawa pertandingan tiga penjuror di Pahang dalam PRU 2018 telah memecahkan undi

etnik Melayu secara majoritinya kepada BN dan PAS dan sebahagian kecilnya menyokong PH. Pengundi Melayu di Pahang lebih cenderung menyokong BN/UMNO kerana identifikasi politiknya yang tinggi di samping parti tersebut telah lama serta berpengalaman memerintah negeri ini dan lebih dikenali berbanding PAS sementara lagi PH yang masih baharu dalam persada politik Pahang.

Metodologi Kajian

Kaedah pengumpulan data bagi kajian ini menggunakan dua kaedah iaitu data primer dan data sekunder. Data primer dikumpulkan menerusi edaran soal selidik, temu bual dan pemerhatian lapangan. Bagi metod kajian ini, soal selidik telah dilakukan terhadap 377 orang responden yang terdiri daripada pengundi yang berumur 18 tahun dan ke atas iaitu umur layak mengundi di Malaysia. Dalam kajian ini, penentuan sampel daripada keseluruhan jumlah pengundi tersebut telah ditentukan berpandukan kepada persampelan yang dijelaskan oleh Krecjie & Morgan (1970). Maka, jenis persampelan yang digunakan dalam kajian ini adalah persampelan bukan kebarangkalian (*non-probability*). Soalan yang dikemukakan dalam borang soal selidik berkenaan adalah berbentuk terbuka dan tertutup. Selain itu, kaedah temu bual dilakukan bagi memperoleh maklum balas daripada setiap informan mengenai kajian yang dijalankan. Bentuk soalan temu bual disediakan adalah berbentuk terbuka serta memerlukan pendapat daripada informan. Pemilihan informan ini berdasarkan penglibatan aktif informan dalam politik di DUN Peramu Jaya, Parlimen Pekan, Negeri Pahang. Menerusi temu bual ini, pengkaji telah menemu bual dua orang informan dari golongan pemimpin belia iaitu setiap lokasi temu bual adalah berbeza seperti di pejabat parti politik dan restoran. Seterusnya, kaedah pemerhatian di lapangan merupakan teknik penyelidikan yang paling banyak digunakan oleh para pengkaji. Pemerhatian lapangan yang digunakan adalah berdasarkan kepada dua kaedah iaitu pemerhatian penglibatan dan pemerhatian temu bual. Pemerhatian yang dilakukan adalah berdasarkan perubahan politik, ekonomi, pembangunan setempat dan penglibatan wakil rakyat di kawasan kajian.

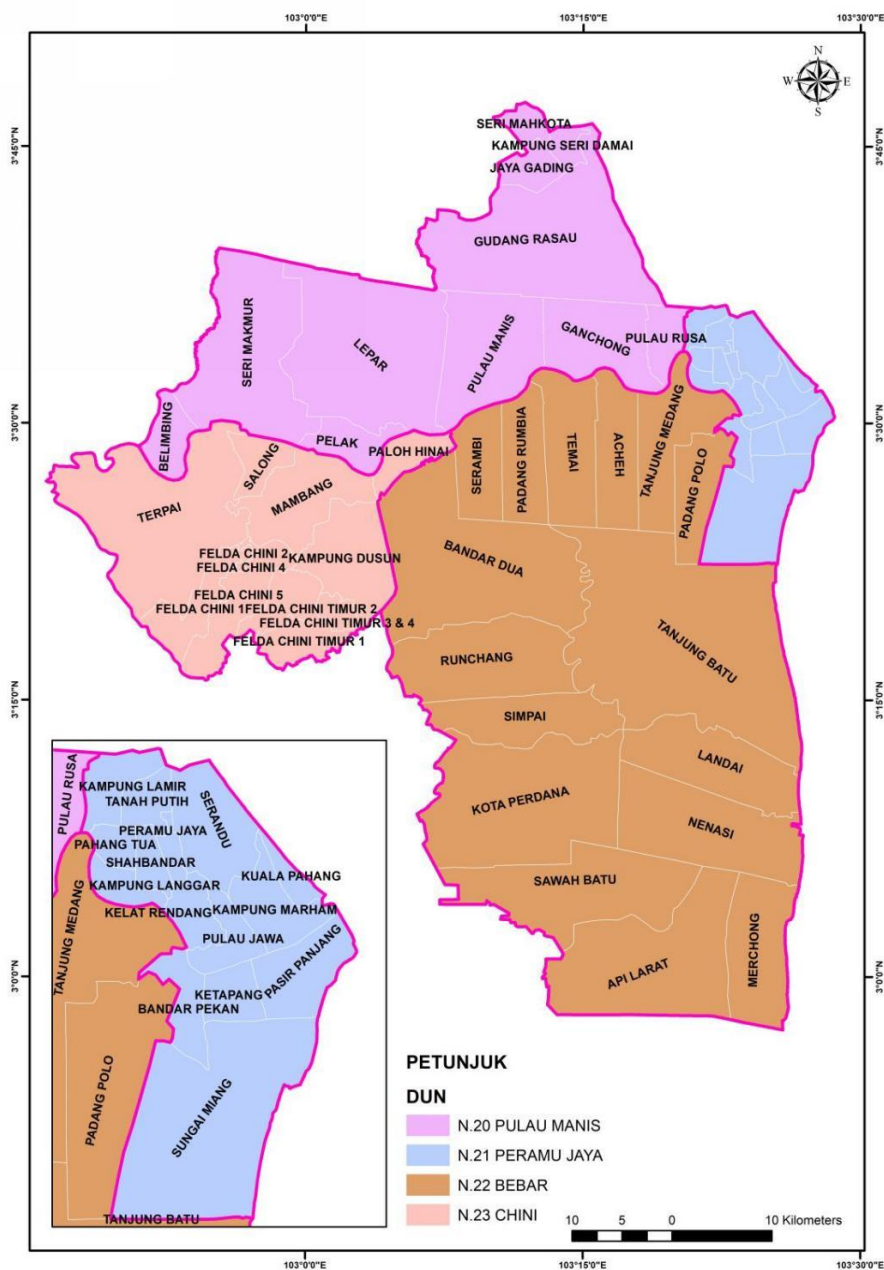
Di samping itu, pengumpulan data sekunder boleh didapati daripada sumber bertulis dan sumber yang sedia ada daripada terbitan kerajaan ataupun agensi tertentu. Terdapat dua kaedah yang telah dilakukan bagi mengumpulkan data sekunder menerusi kajian perpustakaan dan kajian atas talian. Perpustakaan merupakan tempat paling utama bagi memperoleh data dan maklumat daripada buku, majalah, jurnal, kertas seminar, laporan bulanan dan tahunan kerajaan yang telah disediakan. Perpustakaan Tun Seri Lanang (PTSL) merupakan pustaka yang sering dikunjungi oleh pengkaji dan akhbar yang menjadi rujukan antaranya ialah Berita Harian, Harian Metro dan Sinar Harian. Maklumat diperoleh secara online di internet bagi memperoleh maklumat berkaitan kajian politik yang dilakukan. Antaranya adalah melalui laman web yang berkaitan politik pilihan raya, akhbar online, blog, aplikasi Whatsapp, Facebook, Instagram, Twitter, Telegram, Youtube dan lain-lain. Pengkaji juga membuat pembacaan dan rujukan daripada bahan bacaan secara atas talian seperti Google Scholar, Academia dan lain-lain.

Kawasan Kajian

Kawasan Parlimen Pekan berkeluasan 3,846.14 km persegi (385.135 hektar) dan merangkumi empat kawasan DUN (Lihat Rajah 1). Daerah Pekan juga mempunyai 11 mukim iaitu Pekan, Bebar, Temai, Lepar, Kuala Pahang, Langgar, Ganchong, Pahang Tua, Pulau Manis, Pulau Rusa dan Penor. Bandar Pekan terletak kira-kira 6,437 km daripada Laut China Selatan dan kedudukannya pula adalah di tebing Sungai Pahang yang merupakan sungai terpanjang di Semenanjung Malaysia iaitu sejauh 477.97 km (Pejabat Daerah dan Tanah

Pekan 2017). Keadaan persekitaran di kawasan ini adalah tanah dataran yang rata di sepanjang Sungai Pahang dan kebanyakan tanah di Pekan adalah daripada jenis gambut.

Rajah 1. Peta kawasan Parlimen Pekan, Pahang

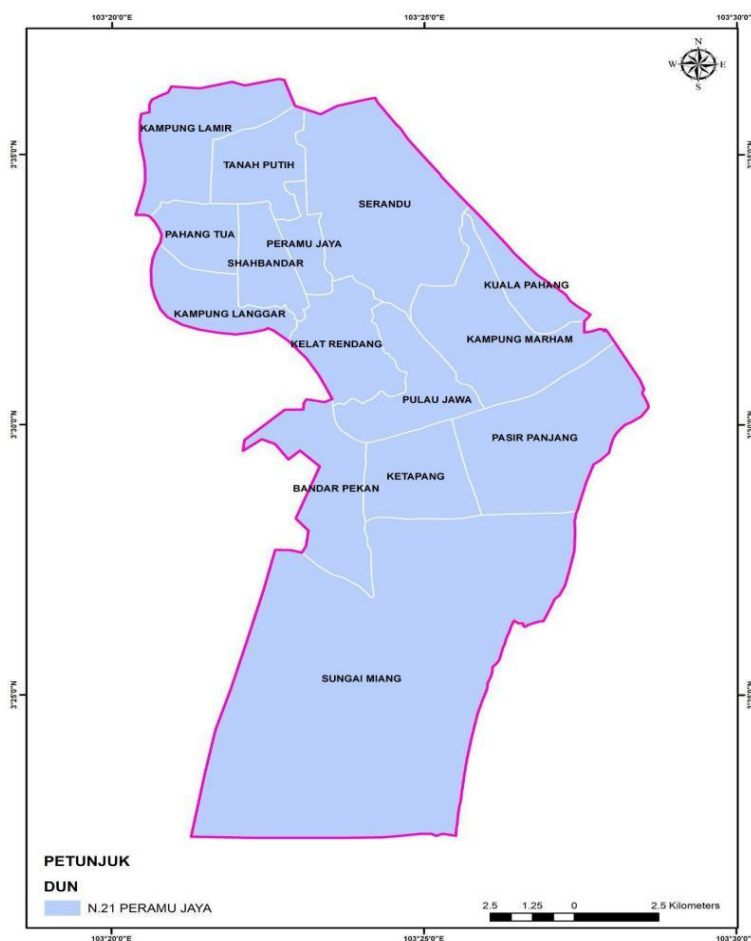

Sumber: Diubahsuai daripada Pelan Warta (PW) Parlimen Pekan, Pahang, SPR 2018

Dari segi geografi pilihan raya, DUN Peramu Jaya (N.21) merangkumi 15 kawasan Daerah Mengundi iaitu Kampung Lamir, Tanah Putih, Mengkasar, Serandu, Peramu Jaya, Pahang Tua, Shahbandar, Kampung Langgar, Kuala Pahang, Kelat Rendang, Kampung Marhum, Pulau Jawa, Ketapang, Bandar Pekan, Pasir Panjang dan Sungai Miang (Lihat Rajah 2). Kawasan DUN ini diwakili oleh YB Dato’ Sri Haji Sh Mohmed Puzi Sh Ali yang telah menang pada PRU-14 yang lalu. Bilangan pemilih yang berdaftar di DUN Peramu Ja-

ya adalah seramai 32,457 orang. Mengikut data statistik kaum yang dikeluarkan oleh Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia pada tahun 2018, jumlah pemilih teramai adalah daripada kaum Melayu iaitu seramai 29,957 orang, diikuti Cina 1,086 orang, kaum India pula berjumlah 381 orang, Bumiputera Sabah seramai 30 orang, Bumiputera Sarawak seramai 24 orang, Orang Asli 643 orang dan kaum lain berjumlah 336 orang. Berdasarkan data statistik ini juga, didapati bahawa bilangan pemilih perempuan adalah lebih ramai berbanding jumlah pemilih lelaki pemilih perempuan ialah 16,459 orang (50.71 peratus) manakala lelaki 15,998 orang (49.29 peratus). Data statistik mengikut umur pemilih di DUN Peramu Jaya pula menunjukkan jumlah pemilih yang paling ramai adalah dalam kalangan pemilih yang berumur 30-39 tahun iaitu seramai 8,801 orang manakala golongan terendah pula adalah daripada golongan yang berumur 90 tahun ke atas iaitu seramai 80 orang sahaja. Justeru itu, pemilihan kawasan kajian iaitu DUN Peramu Jaya adalah disebabkan daya tarikan pengaruh politik yang kuat dan aktiviti sosioekonominya yang unik dan berpengaruh.

Rajah 2. Peta kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang

Sumber: Diubahsuai daripada Pelan Warta (PW) Parlimen Pekan, Pahang, SPR 2018

Hasil Kajian dan Perbincangan

1. Jenis Sumber Untuk Mendapat Isu Sosioekonomi dan Politik di Kawasan Kajian

Berdasarkan analisis kajian yang dilakukan terhadap jenis sumber untuk mendapatkan isu sosioekonomi dan politik di kawasan mendapati bahawa 66 peratus responden memilih 'media sosial' diikuti 'media cetak' 12 peratus, 'media elektronik' dan 'pemimpin setempat' 10 peratus dan 'orang sekeliling' 2 peratus. Majoriti responden telah memilih 'media sosial' kerana perkara tersebut dilihat sebagai platform yang mampu meningkatkan tahap interaktif dan kebebasan kepada pengguna untuk mendapatkan sumber maklumat dan hiburan yang dimahukan. Ini bersesuaian dengan kajian yang dilaksanakan oleh Mustafa & Hamzah (2011) yang menyatakan bahawa media sosial menjadi lebih dominan berbanding media tradisional seperti media cetak dan media elektronik kerana media sosial tidak mempunyai sebarang sekatan oleh pihak berkuasa. Masyarakat pada masa kini juga menjalinkan hubungan menerusi media sosial di mana jua mereka berada. Sebagai contoh, maklumat mengenai sosioekonomi dan politik dapat disebarkan menerusi aplikasi Whatsapp dan Twitter dalam jangka masa yang lebih singkat. Teknologi sebegini juga membolehkan mereka berbalas pandangan tanpa menghiraukan pandangan orang sekeliling yang mungkin mengkritik pendapat mereka dalam diam.

Selain itu adalah sumber 'media cetak' yang menjadi pilihan utama bagi responden yang tinggal di kawasan luar bandar. Jualan surat khabar khususnya di kawasan desa telah memudahkan belia di kawasan ini untuk mendalami dan memahami isu semasa pada masa kini. Rata-rata mereka juga amat mempercayai berita yang disampaikan menerusi 'media cetak' kerana diyakini tahap ketelusan berita tersebut. Ini selaras juga dengan hasil kajian Agung Suharyanto (2016) yang menyatakan bahawa salah satu media yang boleh mempengaruhi tingkah laku masyarakat adalah surat akhbar yang boleh dibaca berulang kali pada bila-bila masa. Belia turut boleh melakukan simpanan koleksi akhbar yang boleh dijadikan sebagai bahan untuk membahas isu semasa bersama rakan-rakan lain. Harga 'media cetak' juga adalah lebih murah jika hendak dibandingkan dengan harga langganan internet sebulan bagi mendapatkan sumber maklumat.

Seterusnya, 'media elektronik' dan 'pemimpin setempat' mempunyai nilai peratus yang sama. Media elektronik merupakan media daripada saluran televisyen seperti Tv1, Tv3 dan Astro Awani. Responden memilih 'media elektronik' disebabkan bahan tayangan yang menarik mengenai isu semasa iaitu setiap situasi mempunyai paparan video dan bergambar. Hal ini menyebabkan gambaran sesuatu isu itu adalah lebih jelas dan wartawan turut mengadakan sesi wawancara secara langsung bersama pihak yang terlibat. Hal ini membuatkan mereka yakin dengan sumber bahan yang diberikan oleh media elektronik mengenai keadaan isu semasa sosioekonomi dan politik di kawasan DUN Peramu Jaya. Selain 'media elektronik', mereka juga secara langsung mendapatkan sumber isu semasa daripada 'pemimpin setempat' di sini. DUN Peramu Jaya boleh dikatakan kawasan yang rakyatnya kuat berpolitik kerana diterajui oleh BN sejak dari dahulu lagi. Kempen, ceramah dan program yang politik sering diadakan membolehkan responden mendapat maklumat secara langsung daripada 'pemimpin setempat'. Hal ini merupakan satu inisiatif yang baik namun responden perlu mendapatkan maklumat daripada sumber lain kerana dikhuatiri berlaku berat sebelah apabila hanya mendapat maklumat daripada pemimpin satu parti politik sahaja.

2. Penilaian Semula Isu Atau Maklumat Sosioekonomi dan Politik Yang Disampaikan Dalam Kempen Pilihan Raya Parti Politik

Kempen pilihan raya parti politik merupakan satu ruang untuk ahli politik menyampaikan maklumat sosioekonomi dan politik secara langsung kepada rakyat. Ia juga merupakan satu bentuk komunikasi yang melibatkan pertukaran informasi antara ahli politik dengan sekelompok masyarakat. Hasil analisis mendapati 70 peratus responden 'menilai semula' isu atau maklumat sosioekonomi dan politik yang disampaikan dalam kempen pilihan raya parti politik selain 30 peratus responden yang lain menyatakan 'tidak menilai semula'. Peratus yang tinggi bagi responden yang 'menilai semula' adalah didorong oleh kesedaran bahawa menilai semula apa yang disampaikan adalah penting kerana setiap parti politik membawa ideologi dan manifesto yang berbeza. Penilaian ini juga penting kerana setiap individu memerlukan masa untuk memikirkan apa yang disampaikan oleh mereka akan meninggalkan kesan dalam tempoh PRU-15 akan datang. Sudah tentu mereka akan memilih parti politik yang bijak mengulas isu atau maklumat politik dan sosioekonomi bersama langkah yang bakal diambil bagi mengatasi isu tersebut. Responden turut akan memilih parti politik yang membawa manifesto yang memberi lebih banyak manfaat kepada mereka seperti yang dilakukan oleh PH pada PRU-14 yang lalu. Penilaian yang dilakukan juga menunjukkan bahawa responden di DUN Peramu Jaya bertindak rasional semasa menghadiri kempen politik.

Seterusnya, peratus responden yang tidak melakukan penilaian adalah lebih sedikit namun impaknya adalah semasa PRU-15 nanti. Tidak melakukan penilaian akan membuatkan responden menerima sahaja apa yang diperkatakan oleh parti politik semasa berkempen. Baik atau buruk isu atau maklumat yang dibincangkan tersebut adalah tidak begitu penting kerana tujuan mereka menghadiri kempen adalah untuk mengetahui calon yang dipertandingkan semasa pilihan raya dan manifesto yang dibawa oleh parti politik semata-mata. Natijahnya, mereka akan mengundi berdasarkan perasaan dan emosi tanpa penilaian yang bernas terhadap mana-mana parti politik tersebut.

3. Isu Sosioekonomi dan Politik 'Penting' Untuk Diambil Tahu

Hasil kajian menunjukkan bahawa 76 peratus responden bersetuju bahawa isu sosioekonomi dan politik di kawasan responden 'penting' untuk diambil tahu, diikuti 18 peratus responden dalam keadaan 'tidak pasti' dan 6 peratus pula menyatakan bahawa ia 'tidak penting'. Majoriti responden yang menyatakan persetujuan mereka terhadap kepentingan untuk mengambil tahu isu semasa adalah satu perkara yang positif dan wajar dipuji. Hal ini demikian kerana mereka sedar akan tanggungjawab mereka dalam melakukan penilaian berdasarkan isu semasa bagi membantu mereka untuk membuat pemilihan yang tepat pada PRU-15 yang akan datang. Isu sosioekonomi dan politik juga yang akan menentukan tahap prestasi calon atau parti politik di kawasan DUN Peramu Jaya. Pemikiran sebegini juga akan membuatkan mereka mengambil kira segala aspek sebelum membuat sebarang keputusan penting dalam melunaskan tanggungjawab mereka sebagai rakyat. Impaknya, parti politik tidak boleh menunjukkan sebarang kelemahan kerana mereka sentiasa akan diperhatikan oleh golongan belia.

Seterusnya, responden dalam keadaan 'tidak pasti' dan menyatakan isu sebegini adalah 'tidak penting' disebabkan tahap keyakinan yang tinggi kepada pemimpin tempatan. Mereka yakin sepenuhnya bahawa pemimpin akan melaksanakan tanggungjawab dengan sebaiknya dalam memastikan semua permasalahan rakyat dapat diselesaikan. Hal ini demikian kerana mereka merasakan terlalu ambil tahu bukanlah satu sifat yang baik kerana akan menimbulkan perbalahan pada kemudian hari dan perasaan ini tidak akan menyelesaikan apa-apa masalah dan rakyat yang akan sentiasa mengalami kerugian. Sebahagian daripada mere-

ka turut menyatakan bahawa tiada masalah besar yang timbul di kawasan DUN Peramu Jaya jadi mereka memilih untuk tidak mengambil tahu sebarang isu disini. Jika hal ini berlarutan, parti politik yang memerintah kawasan DUN Peramu Jaya iaitu BN mampu melakukan apa-apa sahaja tanpa menghiraukan hak dan kebajikan rakyat disini.

4. Keadaan Sosioekonomi dan Politik

Hasil analisis kajian mendapati bahawa 86 peratus responden menyatakan keadaan sosioekonomi dan politik di kawasan DUN Peramu Jaya adalah stabil manakala 14 peratus lagi responden menyatakan bahawa keadaan adalah tidak stabil. Jika dilihat secara keseluruhannya, responden yang menyatakan keadaan sosioekonomi dan politik yang stabil adalah tertinggi. Dari sudut sosioekonomi pembangunan yang dijalankan di kawasan ini seperti pembinaan kawasan automotif, kawasan tumpuan ekonomi di kawasan bandar dan tumpuan kawasan pelancongan memberikan banyak peluang pekerjaan kepada penduduk disini. Keadaan ekonomi disini juga dipengaruhi oleh geografi fizikalnya dimana kawasan Bandar Pekan mempunyai Sungai Pahang yang membolehkan penduduk disini mempunyai produk perikanan ikan sangkar seperti ikan Patin dan Talapia. Produk perikanan ini jugalah yang menjadi sumber pendapatan utama bagi komuniti nelayan disini. Dari sudut politik, Pekan kekal menjadi kubu parti BN sehingga kini. Persaingan bagi BN pula hanyalah PAS yang kuat di bahagian kawasan luar bandar. Kedua-dua parti ini sudah amat sebat di kawasan ini sehingga tidak menimbulkan banyak percanggahan politik yang mampu mengganggu ketenteraman politik disini. Maka tidak hairanlah jika majoriti daripada responden memilih untuk menyatakan keadaan sosioekonomi dan politik disini adalah stabil. Walau bagaimanapun, terdapat responden yang menyatakan keadaan disini adalah tidak stabil. Beliau yang memilih kenyataan ini adalah mereka yang mahukan sudut ekonomi dan politik yang mempunyai perubahan. Segelintir daripada mereka turut merasakan isu hangat parti BN atau UMNO sebagai perkara yang menjadikan ketidakstabilan sosioekonomi dan politik disini. BN juga sudah lama memerintah disini sehingga tidak banyak perubahan di kawasan responden. Justeru itu, responden yang memilih kenyataan 'tidak stabil' hanya mahukan perubahan baru yang membawa kepada banyak kebaikan yang dapat dimanfaatkan oleh rakyat.

Berdasarkan temu bual dengan Ustaz Abdul Rahman Abu Kassim (Ketua Lajnah Politik & Pilihan Raya Dewan Pemuda PAS Kawasan Pekan), beliau menyatakan bahawa:

“Dari segi ekonomi di parlimen Pekan boleh dikatakan sederhana dan tidak begitu pesat seperti Bandaraya Kuantan tetapi tidaklah terlalu mundur. Kerana Pekan merupakan bandar diraja dan boleh dikatakan sebagai pinggir bandar. Kecenderungan orang-orang Pekan ini mereka lebih cenderung kepada Barisan Nasional. BN dan UMNO disebabkan sejarah disini iaitu Al Marhum Tun Razak yang merupakan bekas Perdana Menteri dan anak beliau Dato' Sri Najib Razak juga merupakan bekas perdana menteri. Jadi orang Pekan ni mereka lebih cenderung kepada parti BN”

(Ustaz Abdul Rahman Abu Kassim, 22 Mac 2022)

5. Isu Sosioekonomi Yang Selalu Dibincangkan

Berdasarkan kepada analisis kajian, didapati bahawa 72 peratus responden sering membincangkan isu seperti pemulihan ekonomi, harga barang, inflasi dan kos sara hidup. Isu ini menjadi isu yang sering dibincangkan kerana manusia perlu membeli barang keperluan seperti makanan untuk meneruskan hidup mereka. Jikalau harga barang terus meningkat dan inflasi berlaku maka rakyat yang akan menanggung akibatnya. Mereka turut perlu memikirkan soal kos sara hidup kerana responden di kawasan kajian tinggal di kawasan yang sedang membangun menjadikan kos sara hidup mereka lebih tinggi. Perbincangan mengenai isu ini adalah menerusi media sosial iaitu rata-rata belia sering berkongsi ilmu pengurusan kewangan yang baik disebabkan gemelut ekonomi iaitu harga barang semakin meningkat saban hari. Belia juga berharap bahawa kerajaan mengeluarkan dasar yang mampu memulihkan semula ekonomi Malaysia.

Jadual 1. Isu sosioekonomi yang selalu dibincangkan di kawasan kajian (Peratus Ya)

1. Pemulihan ekonomi/harga barang/inflasi/kos sara hidup	72	9. Isu air	32	17. Isu jurang pendapatan antara bandar dan luar bandar	18
2. Isu peluang pekerjaan	60	10. Isu jalan raya	32	18. Isu tanah	18
3. Isu COVID-19	58	11. Isu kemudahan infrastruktur/awam	32	19. Isu jurang pendapatan antara kaum	12
4. Isu pembangunan setempat	48	12. Isu liputan internet	32	20. Isu perlombongan bauksit	6
5. Isu petempatan atau perumahan	42	13. Isu pendidikan	30	21. Lain-lain, nya-	
6. Isu banjir	36	14. Isu masalah sosial	28	takan: _____	
7. Isu alam sekitar	36	15. Isu kestabilan dan perpaduan	26	_____	
8. Isu kebersihan	34	16. Isu perhubungan dan pengangkutan	24	_____	
				_____	
				_____	

Sumber: Soal selidik (2022)

Selain itu, 60 peratus responden pula sering membincangkan mengenai isu peluang pekerjaan. Isu ini merupakan isu yang paling ditakuti oleh golongan belia. Kesukaran untuk mendapatkan peluang pekerjaan menyukarkan kehidupan mereka walaupun mereka sudah mencapai tahap pendidikan yang tinggi seperti ijazah sarjana muda. Rata-rata mereka juga kluatir dengan keberangkalian menjadi graduan yang menganggur kerana masalah ekonomi dan peluang pekerjaan yang amat terhad. Masalah ini bertambah buruk apabila berlakunya pandemik COVID-19 kerana penularan pandemik COVID-19 telah mendorong majikan untuk mengurangkan tawaran pekerjaan kepada graduan sebagai salah satu langkah untuk mengawal aliran kewangan syarikat. Justeru itu, peluang pekerjaan yang terhad dan didorong dengan faktor lain seperti

COVID-19 menjadikan isu peluang pekerjaan sebagai isu yang sering dibincangkan oleh belia di kawasan responden.

Seterusnya, 58 peratus responden telah memilih isu COVID-19 sebagai isu yang sering dibincangkan. Perkara ini tidak menghairankan kerana wabak COVID-19 telah menjejaskan kehidupan manusia secara menyeluruh. Rakyat perlu mengubah keadaan hidup kepada 'norma baharu' dengan pemakaian pelitup muka apabila berada di luar kawasan rumah. Kes harian yang semakin meningkat dengan jumlah kematian saban hari menjadikan isu COVID-19 sebagai isu yang paling ditakuti. Kerajaan mengambil langkah dengan memberikan vaksin COVID-19 secara percuma kepada rakyat dan ini pula membawa kepada banyak pandangan atau pendapat yang berbeza kerana terdapat golongan pro vaksin dan anti vaksin. Sehingga hari ini, topik COVID-19 kekal trending di media sosial dan menjadi isu perbincangan oleh golongan belia.

Tambahan lagi, 48 peratus responden juga sering membincangkan mengenai isu pembangunan setempat. Perkara ini adalah sejajar dengan kawasan DUN Peramu Jaya yang semakin pesat membangun. Telah banyak pembangunan dilakukan termasuklah ruang tumpuan ekonomi automotif, kawasan rekreasi dan hotel bertaraf 4 bintang. Sebelum ini, kawasan tumpuan pembangunan daerah Pekan hanya ditempatkan di kawasan Bandar Pekan sahaja sehingga Dato' Seri Najib menjadi Perdana Menteri Malaysia yang ke-6. Pembangunan dari semasa ke semasa yang dilakukan menjadikan kawasan Peramu Jaya menjadikan kawasan tersebut semakin sibuk dengan peningkatan jumlah kenderaan dan pembinaan bangunan yang dapat diberi manfaatnya kepada penduduk di sekitar.

Akhir sekali adalah isu petempatan atau perumahan iaitu 42 responden memilih isu ini sebagai isu yang sering dibincangkan oleh golongan belia. Isu ini merupakan isu yang menunjukkan belia disini mengambil berat tentang isu semasa kerana isu petempatan dan perumahan merupakan isu yang sering dibincangkan oleh orang dewasa. Kawasan petempatan yang dibangunkan perlu mengikut kepada penilaian impak alam sekitar kerana dikhuatiri akan menjejaskan alam sekitar yang seterusnya menyebabkan kepada kejadian banjir. Isu perumahan pula adalah mengenai harga rumah yang terlalu mahal di kawasan kajian. Banyak perumahan baru telah dibangunkan akan tetapi harga yang diletakkan adalah terlalu mahal sehingga terdapat kawasan taman perumahan yang sehingga kini tiada penghuni. Hal ini menyebabkan para belia disini sedar bahawa isu kawasan petempatan dan perumahan perlu dipandang serius kerana kegagalan untuk mengetahui isu tersebut boleh menyebabkan belia rugi dari banyak aspek seperti aspek kewangan.

6. Isu Politik Yang Selalu Dibincangkan

Berdasarkan kepada analisis kajian, isu politik yang selalu dibincangkan di kawasan kajian oleh golongan belia adalah isu rasuah iaitu sebanyak 66 peratus. Isu rasuah merupakan isu yang serius diperdebatkan tidak kira secara maya atau bukan maya. Kebanyakan kes rasuah di Malaysia melibatkan pemimpin dan golongan elit sehingga mencecah puluhan bilion hingga menjadikan rakyat semakin miskin serta golongan terpinggir tidak akan dapat pembelaan. Malaysia juga dikatakan semakin rosak akibat rasuah berskala besar (Diana Azis 2022). Amalan rasuah ini jika tidak dibendung akan mengakibatkan banyak masalah sosial selain dapat mengancam kesejahteraan negara. Golongan belia mengambil berat mengenai isu ini kerana ia melibatkan imej negara kita pada peringkat antarabangsa.

Jadual 2. Isu politik yang selalu dibincangkan di kawasan kajian (Peratus Ya)

1. Isu rasuah/salah guna kuasa	66	9. Isu kepimpinan negeri	22	17. Isu MOU antara kerajaan pusat dengan PH	8
2. Isu kepimpinan negara	64	10. Isu Dato' Seri Anwar	20	18. Isu pilihan raya DUN Sabah	4
3. Isu Kerajaan Pahang	48	11. Isu PRU-15	18	19. Isu pilihan raya DUN Sarawak	4
4. Isu Dato' Seri Najib	44	12. Isu PH	18	20. Isu muafakat Nasional	4
5. Isu dalaman UMNO	26	13. Isu lompat parti	16	21. Isu pilihan raya DUN Melaka	2
6. Isu Tun Dr. Mahathir	26	14. Isu Tan Sri Muhyiddin Yassin	14		
7. Isu peralihan Kerajaan PN ke kerajaan BN +PN	26	15. Isu dalaman PAS	12		
8. Isu kepimpinan setempat/kampung	24	16. Isu Perikatan Nasional	12		

Sumber: Soal selidik (2022)

Selain itu, 64 peratus responden turut memilih isu kepimpinan negara. Rakyat meletakkan jangkaan yang tinggi terhadap kepemimpinan Perdana Menteri Malaysia iaitu Datuk Seri Ismail Sabri Yaakob dalam menguruskan tekanan tiga krisis utama meliputi kesihatan, ekonomi dan politik. Situasi negara yang kian meruncing akibat peningkatan mendadak kes harian COVID-19 ditambah pula dengan keadaan ekonomi yang kian merudum menjadikan isu kepimpinan negara menjadi topik bualan utama oleh golongan belia hingga kini. Perbincangan mengenai isu ini turut memperlihatkan bahawa golongan belia seperti sudah bersedia untuk memilih pemimpin mereka pada PRU yang akan datang.

Seterusnya, 48 responden memilih isu Kerajaan Pahang. Ini berikutan daripada isu yang perlu ditangani oleh kerajaan dengan kadar segera seperti pembalakan haram dan masalah pengurusan air. Belia mahukan Kerajaan Negeri Pahang lebih cakna dengan isu semasa yang berlaku sekarang. Kejadian pembalakan haram ini dapat dikesan apabila berlaku kejadian seperti kayu balak yang bertaburan dan hanyut sehingga berlonggok di sungai. Hal ini seterusnya menambahkan lagi kesan buruk banjir apabila aliran sungai terhalang oleh kayu balak dan cebisan kayu. Masalah air juga sering berlaku sehingga menyebabkan ketidakelesaan penduduk untuk melakukan rutin harian. Justeru itu, adalah menjadi harapan golongan belia agar kerajaan negeri menjalankan siasatan segera dengan lebih telus dan mengambil tindakan tegas terhadap isu di Negeri Pahang demi kesejahteraan rakyat.

Tambahan lagi, 44 peratus responden memilih isu Dato' Seri Najib. Dato' Seri Najib amatlah sehati dengan rakyat khususnya di kawasan Pekan sendiri. Belia di Pekan berpeluang untuk bertemu secara langsung dengan beliau terdapat hari perayaan atau program yang dianjurkan. Isu yang diperdebatkan mengenai Dato' Seri Najib sudah pasti menjadi topik perbualan mereka seperti topik hangat pada masa kini iaitu kes 1MDB. Golongan belia cakna dengan kes rasuah Dato' Seri Najib dan masing-masing mempunyai pan-

dangan dan pendapat mereka sendiri. Sebahagian mereka percaya bahawa Dato' Najib merupakan pemimpin yang bagus namun terpalit dengan skandal besar sehingga menjatuhkan kepercayaan rakyat Malaysia terhadap beliau dan juga sekaligus menjatuhkan parti BN pada PRU-14.

Akhir sekali, 26 responden memilih isu Tun Dr. Mahathir. Tun Dr. Mahathir merupakan sebuah tokoh berpengaruh dunia dan pernah dua kali menyandang jawatan sebagai Perdana Menteri di Malaysia. Golongan belia melihat Tun Dr. Mahathir sebagai insan luar biasa kerana berjaya menerajui gabungan parti pembangkang iaitu Pakatan Harapan untuk memenangi pilihan raya umum ke-14. Tun Dr. Mahathir juga pernah meletak jawatan sebagai Perdana menteri pada tahun 2020 sehingga menggemparkan keadaan politik Malaysia pada masa itu. Belia melihat Tun Dr. Mahathir mempunyai pengaruh yang besar dan sering membahaskan tindak tanduk beliau sebagai satu strategi yang berkesan untuk mencapai matlamat beliau sejak dari dahulu lagi.

7. Pola Sokongan Belia Boleh Mempengaruhi Kemenangan Parti Politik Dalam Pilihan Raya Seterusnya Pembentukan Kerajaan

Berdasarkan kepada analisis kajian yang dijalankan, didapati bahawa 80 peratus responden bersetuju bahawa pola sokongan belia boleh mempengaruhi kemenangan parti politik dalam pilihan raya seterusnya pembentukan kerajaan, manakala 20 peratus responden pula memilih kenyataan tidak pasti. Belia di kawasan DUN Peramu Jaya bersetuju bahawa pola sokongan belia akan mempengaruhi kemenangan parti politik dalam pilihan raya seterusnya pembentukan kerajaan disebabkan faktor Undi18 yang baru sahaja dipraktikkan dalam PRU DUN Johor 2022. Seramai 5.8 juta bakal pengundi berumur 18 tahun telah diminta untuk menyemak dan mengemaskini data peribadi oleh Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) pada hujung tahun 2021. Undi18 akan meningkatkan kadar bilangan dan penglibatan belia sehingga mampu memberikan peratusan yang cukup besar mewakili keseluruhan golongan pengundi. Hal ini akan membawa Malaysia kepada satu lembaran baru dalam urusan pentadbiran kempimpinan dan demokrasi tanah air. Undi18 juga merupakan satu dorongan bagi golongan belia untuk turut terlibat dalam melunaskan tanggungjawab sebagai pengundi selain menjadi platform anak muda agar pandangan dan pendapat mereka sentiasa diutamakan oleh kerajaan. Mereka juga yakin bahawa golongan belia mempunyai pengaruh yang besar kerana banyak faktor yang membolehkan mereka saling berhubung mengenai politik termasuklah media sosial dan pertubuhan pergerakan belia di setiap kawasan. Generasi muda juga dalam fasa mereka mahukan perubahan berlaku bagi menjamin kesejahteraan hidup mereka pada masa akan datang lebih-lebih lagi isu berkaitan pekerjaan dan kemudahan awam. Jika kerajaan gagal memuaskan kemahuan dan keperluan belia maka peluang untuk mereka menang pada PRU akan datang semakin tipis.

Berdasarkan temu bual dengan Sida Tantiana Haji Sariat (Ketua Pergerakan Puteri UMNO Bahagian Pekan & Barisan Jawatankuasa Puteri UMNO Bahagian Pekan), beliau menyatakan bahawa:

“Pola sokongan belia ni sangat penting bagi kita sebab seperti yang kita tahu, pada PRU-14 yang saya cakap tadi kita telah mengalami satu fenomena tsunami anak muda. Mereka vote for selain daripada Barisan Nasional dan naiknya Pakatan Harapan untuk memerintah pada ketika itu dan pada PRU-15 sekali lagi kita lihat kerajaan telah menetapkan bahawa umur 18 dah boleh mengundi. Kalau macam dulu umur 21 baru kita boleh mengundi. Sekarang umur 18 kita dah boleh start mengundi. Jadi sangat mempengaruhi sebab kita tengok

peratusan orang yang keluar mengundi itu akan menjadi lebih tinggi. Jadi memang sangat-sangat terkesan atau sangat-sangat mempengaruhi kemenangan parti politik dalam the next election”

(Sida Tantiana Haji Sariat, 22 Mac 2022)

Responden yang memilih kenyataan tidak pasti pula adalah kerana tidak yakin dengan kemampuan belia untuk mempengaruhi kemenangan parti politik dalam pilihan raya seterusnya pembentukan kerajaan. Undi18 merupakan suatu perkara yang baru dan hanya boleh diketahui impaknya pada PRU-15 yang akan datang. Segelintir belia yang kurang arif tentang permainan corak politik enggan melibatkan diri mereka dalam urusan pemilihan kerajaan yang dianggap rumit. Jika tidak dibendung, terdapat kemungkinan bahawa golongan ini tidak akan keluar mengundi pada PRU yang akan datang dan kerajaan tidak lagi akan menitikberatkan belia sebagai golongan yang berpengaruh dalam pilihan raya.

Kesimpulan

Secara kesimpulannya, belia merupakan golongan yang mempunyai ilmu pengetahuan dan sedang mencapai satu fasa kehidupan baru dengan penuh tanggungjawab. Belia merupakan golongan yang paling aktif dalam masyarakat dan bilangan mereka adalah hampir separuh daripada jumlah penduduk di Malaysia. Dengan kemudahan teknologi pada masa kini, adalah amat mustahil untuk para belia untuk tidak terlibat secara langsung dalam isu sosioekonomi dan politik. Belia di kawasan DUN Peramu Jaya juga dilihat sebagai golongan belia yang berpendidikan dan mahukan negara yang lebih membangun. Mereka juga sedar bahawa peranan mereka adalah penting pada PRU-15 yang akan datang dan pilihan parti politik mereka mampu menentukan siapakah yang layak untuk memegang jawatan tertinggi negara.

Sehubungan dengan itu, pandangan golongan belia tidak boleh dipandang enteng kerana peranan mereka adalah amat besar dalam konteks pembangunan. Kerajaan perlu lebih mengetengahkan mereka dalam urusan pentabiran negara dan membentuk satu platform yang lebih formal bagi golongan ini untuk terus aktif menyumbang pandangan mereka. Satu anjakan paradigma juga harus dilakukan bagi menambah kemahiran mereka menerusi latihan sambil bekerja, kursus dan bengkel, ceramah, lawatan sambil belajar dan seminar. Selain kerjasama daripada kerajaan, golongan belia juga harus sedar bahawa tanpa ilmu yang tinggi dan kemahiran hidup mereka tidak akan dapat membawa negara ke mercu kejayaan pada masa depan.

Perakuan dan Penghargaan: Artikel ini adalah sebahagian daripada penyelidikan di kawasan Peramu Jaya, Pahang. Penulis ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada pihak Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia atas sokongan dalam penyelidikan ini.

Rujukan

- Agung Suharyanto. (2016). Surat Kabar sebagai salah satu media penyampaian informasi politik pada partisipasi politik masyarakat. *Jurnal Administrasi Publik*, 6(2),123-136.
- Azman Mahadi, Mohd Fuad Mat Jali & Junaidi Awang Besar. (2016). Tingkah laku pengundi dan faktor kejayaan Barisan Nasional: kajian kes FELDA Kuala Krau. *Geografia Online: Malaysian Journal of Society and Space*, 12(9), 126-137.
- Junaidi Awang Besar & Mohd Fuad Mat Jali. (2016). Peranan Pengundi Melayu Dalam Pengukuhan Hegemoni Politik UMNO Dalam Pilihan Raya Kecil DUN Tenang, Kerbau dan Merlimau. Dlm. Maslida Yusof, Mohamad Rodzi Abd Razak, Mohammed Azlan Mis & Yusmilayati Yunos (Editor).

- Hubungan Malaysia-Indonesia: Sejarah, Politik dan Keselamatan*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Junaidi Awang Besar, Mohd Faiz Mohd Zain, Mohd Fuad Mat Jali, Ahmad Rizal Mohd Yusof & Muhammad Hazim Abd Ghani. (2015). Calon Lama vs Calon Muda Dalam Pilihan Raya Kecil Kawasan Parlimen Rompin dan Parlimen Permatang Pauh 2015. *2nd International Conference on Human Sustainability (INSAN 2015)*. The Royale Bintang Resort and Spa, Seremban, Negeri Sembilan, Malaysia.
- Khalida Najwa Khairuddin. (2021). *Keperluan Pengundi Untuk Mengundi di Kawasan Tempat Bekerja: Kajian Kes di Kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN) Tras, Raub, Pahang*. Latihan Ilmiah. Program Geografi. Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Khalida Najwa Khairuddin & Junaidi Awang Besar. (2021a). Tingkah Laku pengundi luar di kawasan DUN Tras, Raub, Pahang. *Jurnal Wacana Sarjana*, 5(1), 1-17.
- Khalida Najwa Khairuddin & Junaidi Awang Besar. (2021b). Tingkah laku pengundi luar di kawasan DUN Tras, Raub, Pahang. *Buku Kompilasi Kertas Kerja Persidangan Kebangsaan Sarjana Muda 2021 (PERSADA 2021)*. Anjuran: Sekretariat Prasiswazah, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan (FSSK), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Bangi, Selangor. Platform YouTube FSSK UKM. Hlm. 44-58. 26 Jun.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30: 607-610.
- Muhamad Nadzri Mohamed Noor. (2019). Persaingan PRU ke-14 di Pahang: pengekalan status quo melalui pertembungan tiga penjujur. *Geografia Online: Malaysian Journal of Society and Space*, 15(4), 122-136.
- Muhamad Nadzri Mohamed Noor. (2021). Realiti politik pilihan raya di Pahang dalam PRU-14. Dlm. Junaidi Awang Besar, Mohd Fuad Mat Jali & Nur Azuki Yusuff (Penyelenggara). *Dinamika Politik Pilihan Raya di Malaysia dalam PRU-14*, hlm. 229-254. Kota Bharu: Penerbit Universiti Malaysia Kelantan.
- Nor Rofizah Jamaluddin. (1985). Kampung Tradisi UMNO: Kepimpinan dan Ikatan Kekeluargaan di Kampung Karak Setia Pahang. http://studentsrepo.um.edu.my/11249/1/nor_rofizah.pdf.
- Nor Shafika Johari. (2018). *Politik Pilihan Raya dalam PRU-14 di Kawasan Dewan Undangan Negeri (N.10) Damak, Jerantut, Pahang Darul Makmur*. Latihan Ilmiah. Program Geografi. Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Nurul Izzatie Wahab. (2019). *Gelagat Politik dalam Pilihan Raya Umum ke-14, 2018: Kajian Kes di Kawasan DUN (N.36) Pelangai, Bentong, Pahang Darul Makmur*. Latihan Ilmiah. Program Geografi. Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Omar Othman. (2004). *Orang Asli Dalam Politik dan Pembangunan di Pahang*. Tesis Sarjana Sains, Universiti Putra Malaysia.
- Sida Tantiana Haji Sariat (Ketua Pergerakan Puteri UMNO Bahagian Pekan & Barisan Jawatankuasa Puteri UMNO Bahagian Pekan). (2022). Pandangan Belia Terhadap Isu Sosioekonomi dan Politik di Kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang. Temu bual, 22 Mac.
- Suresh Kumar, N.V. (2019). Pilihan Raya Kecil (PRK) Cameron Highlands: kemenangan BN atau kekalahan PH? *e-Bangi Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(5), 1-14.
- Ustaz Abdul Rahman Abu Kassim (Ketua Lajnah Politik & Pilihan Raya Dewan Pemuda PAS Kawasan Pekan). (2022). Pandangan Belia Terhadap Isu Sosioekonomi dan Politik di Kawasan DUN Peramu Jaya, Pekan, Pahang. Temu bual, 22 Mac.

Zulkifli Mohamed. (2015). Persepsi Mahasiswa Terhadap Wanita Berpolitik: Satu Analisis di Kolej Universiti Islam Sultan Ahmad Shah Pahang (KUIPSAS). https://www.academia.edu/35467282/PERSEPSI_MAHASISWA_TERHADAP_WANITA_BERPOLITIK_SATU_ANALISIS_DI_KOLEJ_UNIVERSITI_ISLAM_SULTAN_AHMAD_SHAH_PAHANG_KUIPSAS_ .